

La *Cosmographia* de CLAUDI PTOLEMEU, escrita entre els segles I i II després de Crist, en el text més antic conegut, que és el Còdex Urbinat Grec del segle XI,¹⁶ registra els noms de *Balliarikon pelagos*, *Palma*, *Polentia*, *Mago*, *Ibissos* [?], *Ebyssus* i *Ophyusa*.

I per acabar volem referir-nos al *Liber Maiorichinus*,¹⁷ on surten els topònims *insula Balea maior*, *insula Balea minor*, *Balearis*, *Capraria*, *Catinos*,¹⁸ *Ebusus*, *Enelamur*,¹⁹ *Execchin*,²⁰ *Forenna*,²¹ *Fruventaria*, *Luidis*,²² *Maiorica*, *Minorica*, *Polentinos (fines)*,²³ *Portus Pini* o *Pineus*,²⁴ *Ramora*²⁵ i *Rodum*.²⁶

Rep. de c. 1235 figura sota la forma *A-labrisa* (i a la qual assenyalem allà afins *Lebrissa* i *Onobrisa* en l'Antiguitat; notem que així s'explica la inicial *La-*, que altrament resta arbitrària. Si hom ha admés que el Ravennate ho vagi dir d'una part de l'illa, per què no podria ser el d'una vènda tan antiga i important com *Labritja*, i més separada d'Ebusa (= vila d'Eivissa).

16. De la Biblioteca Apostòlica Vaticana.

17. Veg. Jaume VIDAL ALCOVER, *El Llibre de Mallorca (Liber Maiorichinus o Maiorichinus)*. Introducció a l'edició del poema llatí i la seva traducció catalana, escrit entre 1115 i 1127, Barcelona (Fundació Jaume I), Nadal 1979, pp. 19-78.

18. El *Llibre del Rep.* (f. 32r, BUSQUETS, CSIC, vol. *Homenatge a Millàs Vallicrosa*, 1954, I, 278), registra *Catin*, avui Prat o Pla de Sant Jordi, del terme de Palma; sobre el qual vegeu el nostre article.

19. Es tractaria de la Font de l'Emir, avui possiblement Font de la Vila, Font de na Pastera o Bastera.

20. Torrent de sa Riera, proposa Jaume Vidal Alcover. Però si aquest nom vingués del mot àrab *as-šaqq* que significa 'tall profund fet a un terreny', no tindria res a veure amb *sāqiya* que ha donat el nostre *siquia*, *sèquia*, el qual ve d'una arrel absolutament diferent i sense cap relació amb aquell.

21. Lloc per s'Arenal o es Molinar, diu Jaume Vidal Alcover. Per la meua part (J. M. P.), amb tota reserva i només per posar en pràctica el sistema americà de «storm of ideas», voldria dir que aquest nom podria estar vinculat, d'una manera o d'altra, amb el mot català *forn*, per on vull recordar que, a la part de Can Pastilla (entre s'Arenal i es Molinar), hi havia el vast poblat talaiòtic de So n'Oms, les ruïnes del qual degueren veure els pisanocatalans, i de tots és sabut que, tant mallorquins com menorquins, sovint donen el nom de *fornàs*, *fornassos*, *fornet*, etc., als llocs on hi ha talaiots, ja que el seu petit portaló d'entrada recorda una boca de forn pagès. Sotmesa la idea a En Coromines, aquest en fa memòria que *furn* com a designació del 'forn' és tan àrab com català (ja corànic) i el seu diminutiu àrab és *furūin* (amb variants vulgars com «*šarāyen*: hornaza pequeña» en Pedro de Alcalá, 276b8).

22. Nom d'un torrent que Jaume Vidal Alcover identifica amb el torrent Gros. Tal vegada podria ésser també el torrent de Bàrbara, paral·lel al t. Gros.

23. Els termes pollencins on s'assentava la ciutat romana de Pollentia, ran de la badia d'Alcúdia.

24. Nom no coincident amb la forma repetida *Portu Topino* que designa sens dubte *Portopí* en el *Repartiment*.

25. Pels voltants de s'Arenal, a la badia de Palma. Cf. àr. *ramla* 'arena'?

26. Port d'Illetes o el port de l'illa de Cabrera, que no sé identificar, diu Jaume Vidal Alcover. Seria més versemblant que fos a Cabrera, puix a Illetes no hi ha cap port. Però darrere Illetes hi ha Cala Contesa i la Caleta de Bendinat o Platja d'Illetes. I encara més, entre l'illa de sa Torre (la més gran d'Illetes), i l'illa d'en Sales, una mitja milla cap a ponent, hi ha Cala Portals Nous, per altra part, topònim recent no anterior a l'any 1862 que substituï l'antic, que pogué ésser Cala des Terrers, o bé cala o port d'Illetes, si bé aquests noms no estan recolzats en la documentació. És un paratge similar a l'anomenat port de la Palomera en el segle XIII.